

Overnachtingshaven Lobith

**Aanvullend advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport**

2 augustus 2007 / rapportnummer 553-172

INHOUDSOPGAVE

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	1
2. TOELICHTING PROCEDURE.....	1
2.1 Historie overnachtingshaven Lobith	1
2.2 Aanvullende procedure	2
2.2.1 Aanvullende besluit-m.e.r.-procedure	2
2.2.2 Plan-m.e.r.-procedure	2
2.2.3 Advisering door de Commissie m.e.r.	2
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Achtergrond, probleemstelling en doel.....	3
3.2 Beleidskader	3
3.3 Te nemen besluit(en).....	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Alternatieven	5
4.3 Referentiesituatie.....	5
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	6
5. MILIEUASPECTEN.....	6
5.1 Algemeen	6
5.2 Bodem en water.....	6
5.3 Natuur.....	7
5.3.1 Reeds uitgevoerd onderzoek	7
5.3.2 Gebiedsbescherming	7
5.3.3 Soortenbescherming.....	9
5.4 Woon- en leefomgeving	9
5.4.1 Geluid.....	9
5.4.2 Luchtkwaliteit	9
5.4.3 Externe veiligheid	10
5.5 Overige aspecten.....	10
5.6 Grensoverschrijdende milieueffecten	10
6. OVERIGE ONDERDELEN	10

BIJLAGEN

1. Projectgegevens

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Minister van Verkeer en Waterstaat¹ heeft het voornemen een nieuwe overnachtingshaven te realiseren in de omgeving van Lobith, met een capaciteit van 70 ligplaatsen voor binnenvaartschepen. Deze haven moet een bijdrage leveren aan het vergroten van de veiligheid op de Rijn.

Ten behoeve van de planvaststelling door de Minister is in de jaren 1993-1996 de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) gevolgd. Vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving zal voor de vastlegging van het voornemen in het bestemmingsplan een aanvullende besluit-m.e.r.-procedure, mogelijk gecombineerd met een plan-m.e.r.-procedure worden gevolgd². De gemeente Rijnwaarden treedt op als bevoegd gezag voor deze aanvullende procedure.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder in dit advies 'de Commissie' genoemd) beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het aanvullende milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het aanvullende MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- een actualisatie van de behoefte aan uitbreiding van het aantal overnachtingsplaatsen in het plangebied en de bijdrage daarvan aan de veiligheid op de Rijn;
- inzicht in het selectieproces van locatiealternatieven voor de overnachtingshaven en onderbouwing van de geselecteerde alternatieven;
- een kwantitatieve onderbouwing van de gevolgen van het voornemen en alternatieven voor de speciale beschermingszone Gelderse Poort, conform de Natuurbeschermingswet (artikel 19d en verder) en rekening houdend met de verschillende (ecologische) functies van het gebied en cumulatieve effecten;
- een goede en publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal, om het MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en sprekers.

2. TOELICHTING PROCEDURE

2.1 Historie overnachtingshaven Lobith

De oorspronkelijke m.e.r.-procedure is in 1993 gestart met het uitbrengen van de startnotitie voor besluitvorming door de Minister van Verkeer en Waterstaat over de uitwijkhaven Lobith. Doelstelling was het uitbreiden van de capaciteit van de bestaande uitwijkhaven tot circa 90 ligplaatsen, om te komen tot verbetering van de nautische veiligheid op de Rijn. In de "Projectnota/MER", gepubliceerd in 1996, is de doelstelling aangepast tot 70 ligplaatsen. In het MER is een aantal verschillende locatiealternatieven en inrichtingsalternatieven vergeleken:

- Alternatief Bijland (A1, A2): uitbreiding van de bestaande haven.

¹ Namens de Minister treedt Rijkswaterstaat Oost-Nederland op als initiatiefnemer.

² Voor een uitgebreidere toelichting op de historie en de procedure zie hoofdstuk 2.

- Alternatief Bijenwaard (B1, B2): realisatie van de haven op een nieuwe buitendijkse locatie stroomopwaarts.
- Meest milieuvriendelijk alternatief: alternatief A2 met aanvullende maatregelen.

In 1999 heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat besloten het voornemen verder uit te laten werken conform alternatief Bijenwaard (B1), waarbij uitgangspunt is dat aantasting van natuurwaarden zoveel mogelijk wordt voorkomen en het compensatiebeginsel uit het Structuurschema Groene Ruimte onverminderd zal worden toegepast.

Volgens de informatie van de initiatiefnemer zou de overnachtingshaven zijn opgenomen in het Streekplan Gelderland en de Structuurvisie 2015 van de gemeente Rijnwaarden.

2.2 Aanvullende procedure

2.2.1 **Aanvullende besluit-m.e.r.-procedure**

Inmiddels zijn door de rijksoverheid middelen gereserveerd voor de aanleg van de overnachtingshaven. Voor de planologische inpassing is wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. De wijziging van het bestemmingsplan is besluit-m.e.r.-plichtig, aangezien het besluit betrekking heeft op een m.e.r.-plichtige activiteit³.

De initiatiefnemer stelde voor om voor het in de jaren '90 gekozen voorkeursalternatief (Bijenwaard) een verkorte m.e.r.-procedure te doorlopen op grond van artikel 7.16 van de Wet Milieubeheer (Wm), met als argumentatie:

- dat de 'scope' van het project niet wezenlijk is gewijzigd;
- dat nieuwe wet- en regelgeving naar verwachting niet zal leiden tot andere conclusies die voor de besluitvorming van belang zijn.

Het bevoegd gezag overweegt nieuwe richtlijnen op te stellen voor de actualisatie van het MER, omdat de oorspronkelijke richtlijnen uit 1994 stammen, en heeft de Commissie derhalve gevraagd een aanvullend advies voor richtlijnen uit te brengen.

2.2.2 **Plan-m.e.r.-procedure**

Voor de besluitvorming over het voornemen is waarschijnlijk een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswet, omdat significante effecten op de speciale beschermingszone Gelderse Poort niet uitgesloten kunnen worden. Om die reden kan voor de besluitvorming tevens de plan-m.e.r.-plicht gelden.

2.2.3 **Advisering door de Commissie m.e.r.**

Op grond van bovenstaande heeft dit advies betrekking op:

1. richtlijnen voor het aanvullende MER;
2. reikwijdte en detailniveau voor het plan-MER.

³ Besluit m.e.r., categorie C4.1: aanleg van een haven voor civiel gebruik voor de binnenscheepvaart, die bevaarbaar is voor schepen met een laadvermogen van 1.350 ton of meer.

De initiatiefnemer heeft aangegeven dat het aanvullende MER en het plan-MER worden opgenomen in een nieuw zelfstandig leesbaar MER. Door actualisatie en aanvulling van de richtlijnen komt er een actueel en zelfstandig leesbaar toetsingskader beschikbaar voor de toetsing van het MER.

Voor het opstellen van dit advies heeft de Commissie gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- Startnotitie (1993) en MER (1996) Uitwijkhaven Lobith.
- Advies voor richtlijnen voor het MER Uitwijkhaven Lobith (advies 553-027, d.d. 8 december 1993).
- Notitie milieuaspecten Overnachtingshaven Lobith (23 maart 2006).

Verder heeft de Commissie mondeling en schriftelijk aanvullende informatie over het voornemen ontvangen van de initiatiefnemer en het bevoegd gezag.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

In de startnotitie uit 1993 en het MER uit 1996 zijn het doel, de aanleiding en de achtergronden van de voorgenomen activiteit aangegeven. Neem deze informatie in het aanvullende MER over voorzover deze nog relevant is en vul dit aan met de actuele inzichten. Besteed in het aanvullende MER in ieder geval aandacht aan de ontwikkeling van de scheepvaart in continubedrijf op de Rijn en de consequenties daarvan voor de veiligheid.

Actualiseer mede op basis hiervan de berekende behoefte aan overnachtingsplaatsen voor de binnenvaart op de Rijn. Door de initiatiefnemer is aangegeven dat de haven ook geschikt zal moeten zijn voor schepen van de JOWI klasse en koppelverbanden⁴. Dit soort schepen zal naar verwachting slechts (zeer) incidenteel van de haven gebruik gaan maken. Geef in het aanvullende MER aan in hoeverre dit aspect een rol speelt in de afweging tussen alternatieven.

3.2 Beleidskader

In de startnotitie en het MER is het destijds geldende beleidskader beschreven. Actualiseer in het aanvullende MER het relevante beleidskader op Europees, nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal niveau en geef daarbij aan wat de consequenties zijn voor het voornemen.

De locatie Bijenwaard maakt – evenals de locatie Bijland – onderdeel uit van de speciale beschermingszone Gelderse Poort. Het gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied Gelderse Poort (d.d. 25 april 2003) en aangemeld als Habitatrichtlijngebied Gelderse Poort. Formele aanwijzing als Habitatrichtlijngebied moet nog gebeuren⁵. Beschrijf in het aanvullende MER de consequenties van deze aanwijzing respectievelijk aanmelding. Zowel op formeel aangewezen

⁴ Schepen van de Jowi klasse (grote containerschepen met een afmeting van 135 x 17 meter) en koppelverbanden zijn de grootste op de Rijn toegelaten schepen. Dergelijke schepen varen normaalgesproken op basis van continuvaart.

⁵ Het gebied is in de eerste tranche van de aanwijzing van Natura 2000 gebieden niet meegenomen.

gebieden als op bij de Europese Commissie aangemelde gebieden zijn rechtsgevolgen van toepassing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d en verder) of de Habitatrictlijn (artikel 6, directe werking of richtlijnconforme toepassing). De informatie aangaande begrenzing, soorten en habitattypen met betrekking tot de aanwijzingen (Vogelrichtlijn) en aanmeldingen (Habitatrictlijn) blijft daarom van kracht totdat de betreffende Natura 2000-aanwijzingen definitief zijn. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met voorgenomen gebiedsuitbreidingen (en mogelijk ook bepaalde andere wijzigingen) zoals opgenomen in de ontwerpbesluiten. Uit eerdere initiatieven in de Gelderse Poort is gebleken dat de instandhoudingsdoelen van het Habitatrictlijngebied kunnen conflicteren met die van het Vogelrichtlijngebied⁶.

Bespreek verder – naast de in de “notitie milieuaspecten” genoemde beleidskaders⁷ – in ieder geval de volgende kaders:

- de structuurvisie en relevante bestemmingsplannen van de gemeente Rijnwaarden;
- mogelijke alternatieve ruimtelijke claims op het gebied ten behoeve van bijvoorbeeld de herinrichting van Rijnwaarden 2^e fase, zandwinning Huissense Waarden en aanleg van de Groene Rivier Pannerden.

De Commissie adviseert om gegevens die nodig zijn in het kader van de Wertoets in het aanvullende MER op te nemen.

3.3 Te nemen besluit(en)

Vermeld dient te worden ten behoeve van welke besluiten het aanvullende MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Voorts dient te worden aangegeven welke procedures nog doorlopen moeten worden na afronding van de m.e.r.-procedure en welke vergunningen nog moeten worden verleend.

Tevens moet worden beschreven volgens welke tijdsplanning de besluiten naar verwachting zullen worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en alternatieven moeten in het aanvullende MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. In het MER dienen minimaal het voorkeursalternatief, het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) en de referentiesituatie op basis van het huidige gebruik uitgewerkt te worden. Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin onder andere natuurgebieden en bebouwing opgenomen

⁶ De concept-instandhoudingsdoelen van het Habitatrictlijngebied Gelderse Poort bieden bijvoorbeeld ruimte voor uitwisseling van bepaalde habitattypen. Deze mogelijkheid is niet herleidbaar uit de vigerende aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied.

⁷ Tabel 2.2. van de Notitie Milieuaspecten Overnachtingshaven Lobith (Arcadis, 2006) bevat een overzicht van de relevante wijzigingen in wet- en regelgeving en beleid.

zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving. Geef hierbij leesbaar en overzichtelijk kaartmateriaal.

Beschrijf in het aanvullende MER (per alternatief):

- de ligging, dimensies en inrichting van de overnachtingshaven;
- de voorziene locatie(s) voor ligplaatsen voor schepen met gevaarlijke lading (1- en 2-kegelschepen);
- de wijze waarop de energievoorziening in de overnachtingshaven zal plaatsvinden (stroomvoorziening op de wal of gebruik van generatoren);
- de wijze waarop de overnachtingshaven wordt ontsloten voor autoverkeer, openbaar vervoer en recreatief verkeer⁸;
- de maatregelen die genomen worden om gevolgen van (extreem) hoge waterstanden en stroomsnelheden tegen te gaan;
- het toekomstig gebruik van de bestaande haven.

4.2 Alternatieven

In het MER van 1996 is gemotiveerd welke locatiealternatieven voor de overnachtingshaven op basis van een voorselectie zijn afgevalen als alternatief. Bij deze voorselectie zijn de locaties beoordeeld op de aspecten scheepvaart, techniek (met name kosten), natuur en landschap, recreatie, ruimtelijke inpassing en economie. Aangezien het toetsingskader in de loop der tijd is veranderd zal in het aanvullende MER afwogen moeten worden of de voorselectie van de mogelijke alternatieve locaties of combinaties daarvan nog valide is. Het zoekgebied voor deze locaties dient te worden gemotiveerd, mede in relatie tot de ligging van de overige uitwijkhavens. Daarbij dient met name aan de orde te komen in hoeverre een vergelijkende studie naar de milieueffecten van die eventuele andere alternatieve locaties is uitgevoerd.

Uit informatie van de initiatiefnemer blijkt dat zij voornemens is in het aanvullende MER uitsluitend het alternatief Bijenwaard volwaardig op te nemen, aannemende dat het mogelijk is om de overnachtingshaven te realiseren op een zodanige wijze dat significante effecten op de speciale beschermingszone Gelderse Poort uitgesloten kunnen worden. Als uit de passende beoordeling echter blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten zullen op grond van de Natuurbeschermingswet alsnog alternatieve locaties volwaardig onderzocht moeten worden. Dit geldt tenminste voor het alternatief Bijland, dat in het oorspronkelijke MER als meest milieuvriendelijk alternatief naar voren kwam⁹, maar de Commissie sluit niet uit dat in dit geval ook andere potentiële locaties aan de orde komen. Zie verder § 5.3.2.

4.3 Referentiesituatie

Als referentiesituatie dient de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling te worden beschreven. Geef aan welke ontwikkelingen zich zullen voor-

⁸ Uit informatie van de initiatiefnemer blijkt het voornemen om de route voor fietsverkeer te verplaatsen van boven op de dijk naar binnendijks langs de overnachtingshaven, waarmee de veiligheid voor fietsers verbetert.

⁹ Overigens is de Commissie van mening dat destijds niet alle mogelijke uitvoeringsvarianten zijn onderzocht. Het gebied direct langs de rivier (in het MER aangeduid als het helikopterveldje) zou mogelijk voor de uitbreiding van de bestaande haven gebruikt kunnen worden, waarmee de effecten op het recreatiegebied De Bijland beperkt worden.

doen als de activiteit niet plaatsvindt en vergelijk de effecten daarvan met de effecten van de alternatieven.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

In het oorspronkelijke MER is het alternatief Bijland (A2) met mitigerende maatregelen benoemd als het meest milieuvriendelijk alternatief (mma). Gezien de vele wijzigingen in wet- en regelgeving en ontwikkelingen in het plangebied zal de afweging ten aanzien van het mma opnieuw gemaakt moeten worden op basis van het geactualiseerde effectenonderzoek. Daarbij zal het onderzoek naar de effecten op het Natura 2000-gebied Gelderse Poort (zie § 5.3.2) essentieel zijn, omdat dit onderzoek vooral bepaalt welke alternatieven in het aanvullende MER meegenomen moeten worden.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieuaspecten dienen de volgende algemene uitgangspunten te worden gehanteerd:

- voor de bestaande situatie, de referentiesituatie en de alternatieven en/of varianten moeten dezelfde milieuaspecten worden weergegeven op een manier die vergelijking verantwoord maakt;
- voer bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten¹⁰ een gevoeligheidsanalyse uit of gebruik een 'worst case scenario';
- maak onderscheid tussen tijdelijke en permanente effecten en geef daarbij aan over welke periode de tijdelijke effecten zich voordoen.

5.2 Bodem en water

Beschrijf de gevolgen van de alternatieven voor de aspecten (water)bodem, grond- en oppervlaktewater en stabiliteit van waterkeringen, met speciaal aandacht voor de volgende punten:

- verspreiding van verontreiniging in de aanlegfase (als gevolg van bagger- en bergingswerkzaamheden) en de gebruiksfase (inclusief calamiteiten);
- veranderingen in de hydrologische situatie in zowel de binnen- als buitendijkse gebieden en de gevolgen daarvan voor de natuur (zie § 5.3);
- veranderingen in waterstanden en stroomsnelheden van de rivier;
- specifiek voor de Bijenwaard geldt dat zich in de binnenteeën van de primaire waterkering een filterconstructie bevindt. Deze constructie heeft een belangrijke functie in de verlaging van de grondwaterspanning en is daardoor belangrijk voor de stabiliteit. Door aanleg van de haven op deze locatie zal de grondwaterspanning ter plaatse van de binnenteeën zonder aanvullende maatregelen toenemen. Naast de gebruikelijke stabiliteitsaspecten zal de werking van de filterconstructie

¹⁰ Bijvoorbeeld omdat bepaalde milieuaspecten van doen hebben met de uitvoeringswijze, die vanwege de "design en construct" aanpak pas in een later stadium bekend is.

in het aanvullende MER nader (kwantitatief) beschouwd moeten worden.

5.3 Natuur

5.3.1 Reeds uitgevoerd onderzoek

De “Notitie milieuaspecten” geeft een overzicht van eerder uitgevoerd onderzoek naar het aspect natuur. Van eerder onderzoek uit 2004 wordt gesteld dat het gebruikte beoordelingskader niet actueel is, dat de effecten (waaronder cumulatie) onvoldoende kwantitatief zijn beschouwd en niet zijn beoordeeld op het schaalniveau van de gehele Gelderse Poort.

Waar nodig zal het uitgevoerde onderzoek op basis van nieuwe inzichten, niet gebruikte gegevens en van de ontwikkeling van het wettelijk kader in de afgelopen 3 jaar aangevuld en geactualiseerd moeten worden. Als verschillende onderzoeken leiden tot verschillende visies omtrent significantie betekent dit dat significante gevolgen niet uit te sluiten zijn en zal uitgegaan moeten worden van het worst case scenario.

5.3.2 Gebiedsbescherming

Geef in het aanvullende MER aan op grond van welke natuurlijke habitats (bijlage I van de Habitatrichtlijn), welke beschermde soorten (bijlage II van de Habitatrichtlijn) en/of welke vanwege de Vogelrichtlijn (bijlage I) beschermde soorten het gebied zich heeft gekwalificeerd als speciale beschermingszone. Geef ook aan of er sprake is van prioritaire natuurlijke habitats en/of soorten op grond waarvan deze gebieden zijn gekwalificeerd. Geef de instandhoudingsdoelstellingen.

Zoals in § 3.2. aangegeven is de Gelderse Poort aangewezen als Vogelrichtlijngebied en aangemeld als Habitatrichtlijngebied. De natuureffecten in het aanvullende MER moeten worden getoetst aan zowel de instandhoudingsdoelstellingen van het Habitatrichtlijngebied als aan de doelen van het Vogelrichtlijngebied Gelderse Poort. Het is daarom van belang dat de toetsingskaders ingevolge de Habitatrichtlijn én de Vogelrichtlijn specifiek in beeld worden gebracht.

Indien significante gevolgen voor kwalificerende soorten¹¹ en habitats niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. De passende beoordeling moet worden opgenomen in het aanvullende MER. Indien uit de passende beoordeling blijkt, dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dient de zogeheten ADC-toets¹² te worden doorlopen.

¹¹ In de “notitie milieuaspecten” is voor de Bijenwaard de aandacht met name gericht op ganzen: Kolgans en Grauwe Gans. Voor een breder plan en studiegebied zijn ook significante effecten mogelijk op andere kwalificerende diersoorten. Dit geldt ook voor kwalificerende biotopen van de Habitatrichtlijn zoals stroomdalgraslanden.

¹² Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Voor de gebiedsbescherming van de overige gebieden, zoals de EHS-gebieden, die buiten Natura 2000-gebieden vallen, moet worden nagegaan welk toetsingskader de provincie hiervoor heeft vastgelegd. Voor deze gebieden dient in het aanvullende MER te worden verkend in hoeverre de beoogde natuurdoelen (in termen van natuurdoeltypen en doelsoorten) positief of negatief beïnvloed worden. Verder geldt in hoofdlijnen dezelfde aanpak als bij de passende beoordeling.

Ook moet worden aangegeven of de ingrepen kunnen resulteren in onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van flora en fauna in nieuwe natuurgebieden verloren gaan.

Functiegebieden

Van belang is dat bij de effectbeschrijving en beoordeling uitdrukkelijk functiegebieden (zoals foerageer-, rust-, slaap-, drinkgebied) worden beschouwd. Relevant zijn de ecologische en ruimtelijke relaties tussen de functiegebieden (anders gezegd het netwerk van functiegebieden binnen de gehele Gelderse Poort) en hoe die worden beïnvloed of verstoord. Dit dient te worden geplaatst tegen de achtergrond van de instandhoudingdoelstellingen. Verlies van functiegebied (in de Bijenwaard ca. 40 ha foerageergebied voor de ganzen) kan leiden tot verschillende effecten op de populatie. Aard en omvang van het effect wordt niet alleen bepaald door de omvang van het resterende foerageergebied in de Gelderse Poort, maar ook doordat dieren een zekere voorkeur laten zien in de ruimtelijke relatie tussen functiegebieden. Waar foerageer- en rustgebied aan elkaar grenzen of niet ver van elkaar liggen biedt dat zekere voordelen waar gebruik van wordt gemaakt. Als dergelijke relaties aanwezig zijn betekent dat, dat verlies van een van de functiegebieden moeilijker kan worden vervangen door geschikt biotoop elders. Er is dan eerder sprake van significantie dan bij een vaak gehanteerde algemene draagkrachtbeschouwing.

Bij de ecologische beschrijving dienen derhalve voor de kwalificerende soorten die in relevante aantallen in het plangebied voorkomen, de functiegebieden voor de gehele Gelderse Poort te worden beschouwd. Daarbij moet inzicht worden gegeven in totaal oppervlak, het areaal en de ruimtelijk-functionele samenhang van afzonderlijke functiegebieden, gebaseerd op waargenomen gedrag en gebruik van de soorten. Dit element dient, meer dan tot dusver het geval is, het accent te krijgen.

Cumulatie

In eerdere onderzoeken naar de natuureffecten is geen rekening gehouden met cumulatieve effecten op de Gelderse Poort. Dergelijke effecten zullen in de Gelderse Poort naar verwachting wel relevant zijn¹³. In het aanvullende MER is voor een adequate beoordeling van wel/geen significante gevolgen – naast de eerder genoemde informatie – de volgende informatie vereist¹⁴:

- Om verlies van hoeveel oppervlakte leefgebied gaat het:
 - binnen het projectgebied?
 - rekening houdend met de cumulatieve effecten in het gehele Habitat- en Vogelrichtlijngebied?

¹³ Gezien diverse initiatieven in de nabijheid, zoals de aanleg van de Groene rivier Pannerden, de herinrichting van Rijnwaarden 2e fase en de zandwinning Huissense waarden.

¹⁴ Zie ook 'Effectenindicator Natura 2000-gebieden, Alterra rapport 1375'.

- Wat is de kwaliteit van de resterende oppervlakte leefgebied (gedifferentieerd naar verschillende functies en relaties tussen functiegebieden)?
- Is dat voldoende gelet op de instandhoudingsdoelstelling?

Voor de cumulatieve effecten kan bijvoorbeeld een tabel worden gemaakt van de projecten en plannen met invloed op het Vogelrichtlijngebied en de kwantitatieve voorspellingen van de effecten op de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied en het uiteindelijke toekomstperspectief van doelsoorten. Bij de beoordeling van wel/geen significante gevolgen zullen alle projecten die in plan- of projectfase zitten expliciet moeten worden meegenomen.

5.3.3 Soortenbescherming

Beschrijf in het MER de actuele natuurwaarden die in het plangebied voorkomen. Benoem de doelsoorten die door de voorgenomen activiteit worden beïnvloed en beschrijf de effecten op deze soorten kwantitatief en kwalitatief. Onderzoek of voor het voornemen een ontheffing van de minister van LNV vereist is op grond van artikel 75 van de Flora en faunawet. Indien dat vereist is, motiveer dan in het MER op grond waarvan verondersteld wordt dat ontheffing verleend zal worden.

5.4 Woon- en leefomgeving

5.4.1 Geluid

In het aanvullende MER dient inzichtelijk te worden gemaakt wat de akoestische gevolgen zijn van de verschillende alternatieven. Geef derhalve een goede beschrijving van de akoestische situatie in de referentiesituatie (scheepvaart, wegverkeer en andere omgevingseigen geluidbronnen). Daarnaast dient per alternatief het volgende te worden aangegeven:

- de geluidbelasting ter hoogte van nabijgelegen woningen en eventueel de 55, 50 en 45 dB(A)-etmaalwaarde geluidcontouren (rekenhoogte 5 m boven het plaatselijk maaiveld);
- de 48 en 43 dB(A) geluidcontouren (rekenhoogte circa 1 m boven het plaatselijk maaiveld) ter bepaling van de effecten op de natuur (met name op broedvogels).

Beschouw hierbij zowel de situatie met als zonder gebruik van havengeneratoren.

5.4.2 Luchtkwaliteit

In het aanvullende MER moet voor fijn stof (PM₁₀) en NO₂, op basis van modelberekeningen, inzicht worden gegeven in de concentratieniveaus en eventuele overschrijdingen van grenswaarden. Beschrijf dit in het aanvullende MER voor de referentiesituatie en voor de alternatieven (zowel met als zonder gebruik van havengeneratoren).

Toetsing dient plaats te vinden aan de luchtkwaliteiteisen, conform de daarvoor geldende normen van het Besluit Luchtkwaliteit 2005 (Blk 2005) en rekening houdend met aanwezige jurisprudentie. De Commissie merkt op dat niet te verwachten is dat de grenswaarden voor de overige stoffen uit het Blk 2005 (SO₂, CO, Pb en benzeen) zullen worden overschreden. Gezien recente jurisprudentie beveelt de Commissie aan toch de concentraties van deze stof-

fen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het aanvullende MER. De buitenlucht in de haven zelf dient ook als beoordelingslocatie te worden beschouwd.

5.4.3 Externe veiligheid

In het aanvullende MER dient door middel van een kwantitatieve risicoanalyse (RBM-II) inzicht te worden gegeven in het plaatsgebonden risico en groepsrisico voor de huidige situatie, de referentiesituatie en te beschouwen alternatieven. Deze risico's dienen te worden getoetst aan de geldende wet- en regelgeving in Nederland en – indien relevant – in Duitsland.

Daarnaast dienen de afstanden tussen de schepen (met gevaarlijke stoffen) getoetst te worden aan het Binnenvaart Politiereglement (BPR), Rijnvaart PolitieRegelment (RPR) en de Europese ADNR.

5.5 Overige aspecten

Voor de overige milieuaspecten verwijst de Commissie naar het richtlijnenadvies dat ten behoeve van het oorspronkelijke MER is uitgebracht¹⁵ en de “Notitie Milieuaspecten”.

De aspecten landschap, cultuurhistorie (waaronder archeologie), nautische veiligheid, (water)bodem en oppervlaktewater (kwaliteit en kwantiteit) dienen in het aanvullende MER te worden geactualiseerd conform de in bovengenoemde documenten voorgestelde aanpak.

De aspecten geomorfologie, wonen, recreatie, landbouw, infrastructuur, regionale economie en belevingswaarde kunnen uit het oorspronkelijke MER worden overgenomen, voorzover zich ten aanzien van deze aspecten geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan.

5.6 Grensoverschrijdende milieueffecten

Neem in het aanvullende MER een apart hoofdstuk op waarin een analyse wordt gemaakt van de milieugevolgen van de alternatieven op Duits grondgebied. Indien blijkt dat er wezenlijke gevolgen zijn, adviseert de Commissie om dit hoofdstuk in het Duits te vertalen en dit onderdeel ook in Duitsland ter inzage te leggen.

6. OVERIGE ONDERDELEN

Voor de onderdelen “leemten in milieu-informatie”, “evaluatieprogramma” en “samenvatting van het MER” heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

¹⁵ Richtlijnenadvies nummer 553-027, uitgebracht op 8 december 1993.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Oost-Nederland (namens de Minister van Verkeer en Waterstaat)

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Rijnwaarden

Besluit: Wijziging Bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C4.1

Activiteit: aanleg nieuwe overnachtingshaven

Procedurele gegevens:

advies aanvraag: 4 juli 2007

aanvullend richtlijnenadvies uitgebracht: 2 augustus 2007

Bijzonderheden:

Ten behoeve van de planvaststelling door de Minister is in de jaren 1993-1996 de procedure voor de milieueffectapportage (m.e.r.) gevolgd. Vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving zal voor de vastlegging van het voornemen in het bestemmingsplan een aanvullende besluit-m.e.r.-procedure, mogelijk gecombineerd met een plan-m.e.r.-procedure worden gevolgd. Het bevoegd gezag overweegt nieuwe richtlijnen op te stellen voor het aanvullende MER, omdat de oorspronkelijke richtlijnen uit 1994 stammen, en heeft de Commissie derhalve gevraagd een aanvullend advies voor richtlijnen uit te brengen.

Samenstelling van de werkgroep:

ing E.H.A. de Beer

mr. F.W.R. Evers (voorzitter)

dr. F.H. Everts

ir. C. van der Giessen

dr. R.S.E.W. Leuven

drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)

Aanvullende advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Overnachtingshaven Lobith

De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft het voornemen een nieuwe overnachtingshaven te realiseren in de omgeving van Lobith, met een capaciteit van 70 ligplaatsen voor binnenvaartschepen. Ten behoeve van de planvaststelling door de Minister is in de jaren 1993-1996 de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) gevolgd. Vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving zal voor de vastlegging van het voornemen in het bestemmingsplan een aanvullende m.e.r.-procedure worden gevolgd.

ISBN: 978-90-421-2185-0